

Az egységről – amely nincs és a nyomorúságról – amely van!!

Írta Dr. Weisz Endre,

a váradi Pártfogó Iroda szociális-jóléti bizottságának elnöke.

Hol van a híres, – ellenfeleink beállításában olyan hírhedté felfújít zsidó egység? Hol van az az egyetemes egybefogó erő, amely a mai nagy népi zsidó válság idején tényleg egy erőt, egy akaratot, egy szándékot képviselnek! Hol van? Nincsen sehol?! – Néhány lelkiismeretével vívódó közéleti vezető mellett, néhány a zsidó problematikát átérző, azt megértő vezető egyéniség mellett: fásult tömegek, pauperizálódott családok, szőrösszívű gazdagok, önmaguk sorsán tépelődő egoisták, elvi és világnézeti kérdésecskéken lovagoló ideológusok! Ez a ma zsidó társadalma.

Sehol egy olyan központi tekintély, akinek autoritása előtt föltétel nélkül meghajtanék mindenki. Sehol egy egyéniség, aki „még nem politizálta el magát. Akinek a szaván a biblikus erő tömörségével szállalna meg a zsidó élet követelménye, a mának keserű parancsa! Sehol – Sehol!

Az egyik azt hiszi, hogy az ő egyéni tettei, viselkedése, megvallása amely esetleg tényleg mentesíti őt, az egyént, – hogy az érték, megváltás, jelentőség a közösség szempontjából. A másik azt hiszi, hogy az a szekér, amelyről a zsidó sors törvényszerűségének erejével tessékeli ki a zsidó népet, hogy ez a szekér pontosan őt, az ilyen vagy olyan viselkedések, dörgölőzések, öntudat, – önérzet és méltóság érzet! nélküli felajánlkozások mesterét fogja befogadni.

A tömegek anyagi leromlása: Mit jelent az! csak az ő, csak az én vagyonom maradjon meg! – Tömegek erkölcsi deklasszálódása: mit baj az, csak az ő, csak az én tisztelt barátom vállvergetése maradjon meg!:: Elvész a zsidó ház: nem bai, – csak a házizsidó maradjon meg! A derék, a kivételesen egyedül tisztességes, – ha mind ilyen volna', szokták mondani, ott ahol bennünket nem, de értékes szolgálataiért őt szeretik.

Emberek ezrei kenyértelenekké válnak, tisztas családoknak betevő falatjuk nincsen, dolgos kezek henyélnek és akiknek tegnap még volt állásuk, szállásuk, kenyérük, hazájuk, otthonuk: azok ma fedél nélkül lézengenek, kenyér nélkül sínylődnek. Az ifjúság gazdátlan, a felnőttek sorja az országút vándora és okmánybeszerzés igazolás, mai falat és holnap fekhely gondjában őrlődik, sínylődik egy népnek sok derék fia, akinek nincsen más bűne, csak az hogy született. Meg az hogy az ő népének is vannak bűnősei, mint ahogyan minden népnek vannak, És hogy jelesei is vannak? Az nem érdem, az nem jogcím. Mert hát, hogy zsidó érdem és jogcím nincsen is, Nem érdem az ősök érdeme, a sok verejtékes munka, alkotás, tudomány, művészet, sport, ipar, kereskedelem: ez

mind nem érdem, ha zsidó. De a felfuvalkodottak, a parvenük, a proccok hangossága, ellenszenvenessége, hitehagyása, elrugaszkodása: ez mind bűn, egyetemes bűn. És nem ők, a népnek árulói vagy az egyetemes tőke egyetemes bűneiben leledzők azok, akik ma sírnak, nélkülöznek, deklasszálódnak, – hanem a kisemberek, a márról-holnapra élő kis existenciák, pincérek, munkások, szellemiek és kétkedők, meg a tisztas kereskedők, iparosok, vállalkozók, a jók, a dolgozók és dolgozni akarók.:

És a zsidó egység¹? hol van a nagy segítő készség? A zsidó tőke nagy „vitam et sangvinem” kiálltása? Tiszteleti a kevés kivételnek és minden megbecsülés nekik. De a nagy többség... a zsidó szellemi és anyagi javaknak birtokosai azt hiszik, hogy a nagy vihar úgy fog elvonulni, hogy ha mindent elseper is, őket.: pont őket kihagyja és megkíméli. Nincs okulás, nincs történelmi tanulság nincs analógia, Semmi példa se jó és nem elég arra, hogy megtanítsa azt a primitív igazságot, hogy a világ egyetlen zsidója, sem vonhatja, ki magát a kollektív zsidó sors alól és hogy amikor megrendülnek a zsidó vagyonosodásnak, egyenjogúságnak és emancipálódásnak alapját képező erkölcsi és jogi normák, hogy akkor nincs kivétel (még kivételezettség sincs), hanem minden zsidó egyformán, a történelmi osztó igazság és e sorsközösség áldozata, szemléllője, passzív tárgya és aktív alanya ... erejénél fogva: ugyanannak a sorsnak hordozója, bűnöse, mártírja.

Pedig mióta tudjuk mi már ezt? Hány évszázad történelmi tanulsága, oktatja ezt. Csak olvasni kellene ezt a történelmet és forgatni lapjait, Dehát hiába, no, ez zsidó történelem. És ha, össze is van fonva ez a történelem a, zsidó és egyetemes emberi szépségnek és jónak, műveltségnek és humanizmusnak ezernyi lapjából... ez mégis csak zsidó történelem – és hogy éppen ezt forgassa, ezt tanulja és ezen okuljon egy zsidó ember: ugye ez a legjobb akarat mellett is sok, ennyit még sem lehet kívánni egy huszadik századbeli zsidótól... okulni rajta? Pláne úgy hogy ez még a végén áldozathozatalt is jelentsen? Ezt nem, ezt már nem. Akkor inkább maradjunk csak meg a meddő kritizálásnál a mindent jobban tudásnál, a szűk és provinclátókörű törzszakasztalok hangulatánál, ahol ezután tényleg megszületik az egység: az önkínzó fanyar humor, a kicsinyesség, az elgáncsolás és riadt pánikkeltés egysége,

A hitközségekben sok a segíteni és alkotni akarási. Ez kétségtelen, De a, legszebb szándékok elbuknak azon, hogy amíg a zsidó rétegek legnagyobb része nincstelenné vált, addig a még ma is tehetősek: kislátókörűek, fegyvelmetlenek, kollektív kötelességtudás nélküliek. A vezetők pedig – tisztelet a kivételnek nyugodt lélekkel mondom: nem termettek nagy időkre.

Nagy idők – kis emberek. Sohasem volt olyan igaz. A hitközség: egy korrektül vezetett úri kaszinó, ahol a jószívű primitív kisémberek mentalitása, a pléharcú könyvelői pedantériájával elegyedik. De horizont, nagyvonalúság, magával ragadó fanatizmus, szívet-lelket meggyőző ihlet, a jó példával előjáró szociális látókör és ami mindennél több, fontosabb, előbbrevaló a zsidó problematikának egységes megítélése, s népi küzdőtér egyformaságának felismerése: ez alig van valahol. És ezért nincsen egységsem egységes szempontoktól irányított célkitűzés sem, még a má-

nah szóló is alig, a jövőt illető pedig egyáltalán nem!... Nincs-nincs, mondjanak ellenfeleink akár mit, nincs, – zsidó egység nincs! Az egységszülte egységes akarat sincs. Se a vezetésben, se a vezetőkben, se az eszközökben, se az eredményekben! – Zsidó emberek koncepció nélkül, avagy kicsinyes bürokraták, félműveitek, zsidótlanok, paragrafus rágók ülnek a közéleti posztokon és jobban érinti ma is őket, jobban fáj nekik egy elmaradt köszöntés valami kívánatos helyről, avagy egy még elcsíphető közéleti dekórum, mit bélyeggyűjtők módjára albumokba tesznek, mint az egész kérdés komplexum, annak minden anyagi és elméleti vonatkozásaiban.

A Pártfogó Iroda ajtajában pedig vitustáncot jár a nyomor. Kísérteties alakok, Gorkij tollára méltók, jönnek hosszú sorban, hangosak, idegesek, követelődzők, meg szerények, szemérmesek, tisztetek. Jönnek mély nézésű szemekkel, fáradtan, letörve, – kinek – kinek, ami hiányzik: meleg étel, lakás, munka.

... es jönnek a jövőtlenség, a kilátástalanság mezítlábasai, jönnek hosszú sorban és amit várnak: az nem csak az a pár garas, amit kapnak is, hanem jó szó, a szíves segíteni akarás, az a meleg testvéri megértés, aminek a zsidó egységből, a segíteni akarás egységes akaratából kellene fakadnia.

Emberek! Zsidó testvérek! Akiknek még van fedél a fejetek felett, akiknek még van otthonotok, kenyerek és akiknek még vagyontok is van: hogy tudtok nyugodtan aludni, hogy tudtok nyugodtan enni, amikor emberek ezrei, a ti testvéreitek nyomorognak, nélkülöznek?...

Mert testvéreitek ők: ha akarjátok, ha nem! Ha semmi egyéb kötelék nem fűz össze benneteket, akkor testvérek vagytok a sorsközösség ereiénél fogva, amely sorsközösségből ki nem bújhattok, akár csak a bőrötökből nem.

Ha a zsidó élet vezérlői vagytok, hitközségben, másutt... avagy ha a zsidó élet közkeleti vagytok: egy a sorsotok, ugyanannak a közösségnek a tagjai vagytok.

A Pártfogó Iroda hangos szóval, parancsoló szóval fordul Hozzátok az egész országban. Ha semmiben sem vagytok egységesek, ha ezerfelé húz is széjjel benneteket ezerféle valódi vagy képzelt érdek és érték, ha nem is tudtatok kitermelni magatokból vezetőket, akik szava, tette, példája útmutatásra vall és képes* ségeik vezéri helyet biztosítóak lennének, egyben... ebben az egyben legyetek egyek . . . ne engedjétek önhibájukon kívül elcsúszni, kenyérelenné vált, sokszor földönfutó zsidó testvéreiteket nélkülözni és ami ennél is fontosabb: ne engedjétek, ne tűrjétek, hogy az indolencia, a rosszaság, a kibúvást szándék győzzön a közös áldozathozatal szent kötelességének teljesítési parancsa fölött.

És a nemlétező zsidó egységet, a létező és folyton fokozódó zsidó tömeg nyomorúsággal kösse össze és hidalja át legalább ebben az egy dologban a testvéri szeretetnek, a sorsközösség diktálta egyetemes segíteni akarásnak kollektív parancsa!

Így és ekkor talán az is remélhető lesz, hogy mai helyzetünket nem mimikri dörgölőzéssel, hanem méltóság érzettel fogjuk viselni mindaddig, amíg a Gondviselés történelmi igazságszolgáltatása újra igazolni fogja a zsidó nép történelmi elhivatottságát.